

LEKKER WONEN BIJ DE ZIJLEN

ONDERZOEK DOOR EN VOOR JONGEREN

Wie heeft dit onderzoek gedaan?

WIJ!

We hebben onderzocht wat nodig is om fijn te kunnen wonen bij de Zijlen. [Wij zijn de Jeugdcommissie!](#)

inleiding

Wat vinden de jongeren die bij De Zijlen wonen eigenlijk van De Zijlen? Waar zijn ze tevreden over en waarom? Wat kan er beter en hoe pak je dat aan? Wat is voor hen van belang als het gaat om wonen bij De Zijlen?

Deze vragen waren aanleiding voor een spannend en intensief traject bij De Zijlen, waarin een groep (licht) verstandelijk beperkte jongeren onder begeleiding zelf een onderzoek hebben gedaan naar de mening, wensen en ideeën van jeugdige bewoners over De Zijlen. Het traject is uitgevoerd in 2012 en duurde vier maanden. De begeleiding bestond uit een medewerker van Stichting Alexander en een medewerker van De Zijlen.

Dit traject is heel waardevol geweest voor alle betrokkenen; voor de jongeren die zich gehoord en serieus genomen voelden en hierdoor meer zelfvertrouwen hebben gekregen, voor De Zijlen omdat zij uit de mond van de jongeren horen hoe zij het leven bij De Zijlen ervaren en voor Stichting Alexander omdat het een leerzame en prachtige ervaring is geweest in het werken met deze bijzondere doelgroep.

Om de uitkomsten en de inzichten die dit onderzoekstraject heeft opgeleverd te kunnen delen met een breder publiek, is besloten om deze in dit boekje samen te vatten. Naast een beschrijving van de activiteiten en de resultaten, heeft dit boekje een bijlage met daarin de belangrijkste uitkomsten en manieren voor jongeren en groepsbegeleiders om op de groep met elkaar in gesprek te gaan en te blijven over zaken die ertoe doen als je op een leefgroep woont.

Stichting Alexander is een niet-commercieel landelijk instituut voor jeugdparticipatie en participatief jongerenonderzoek. We werken voor uiteenlopende opdrachtgevers binnen de sectoren zorg, welzijn, gezondheid, onderwijs, arbeid en kunst & cultuur. Voor meer informatie over Stichting Alexander verwijzen we graag naar onze website www.st-alexander.nl.

De Zijlen is een organisatie uit Groningen die mensen met een verstandelijke beperking helpt bij het vinden van hun eigen plek in de samenleving. Onze missie is 'betekenis boven beperking'. Een eigen plek is heel belangrijk, net als contact met anderen. Bij ons wonen betekent een eigen appartement met de gezelligheid en bescherming van zorg en een ontmoetingsruimte in de buurt. Wij helpen het leven vormgeven, waarbij de bewoner zoveel mogelijk de regie in handen heeft.

Dit boekje is ingedeeld aan de hand van de volgende vragen: Wat? Waarom? Hoe? en sluit af met de opbrengsten voor de diverse betrokkenen.

WAT?

In regulier onderzoek bepalen de onderzoekers samen met een opdrachtgever de onderwerpen waar onderzoek naar gedaan moet worden; de onderzoeker voert dan het onderzoek uit. Bij participatief onderzoek bedenkt de doelgroep –in dit geval de jongeren- waar het onderzoek over moet gaan. De jongeren hebben een actieve rol in het onderzoeksproces door de onderwerpen te bepalen, maar ook door mee te bepalen hoe het onderzoek eruit komt te zien, en vervolgens ook de uitvoering van onderzoek ter hand te nemen, onder begeleiding van de onderzoeker. Deze methode van onderzoek hebben we een cliëntenaudit genoemd

De cliëntenaudit van De Zijlen doorloopt in maart tot juni 2012 de volgende stappen:

- Het project gaat van start met groepsgesprekken met de jongeren op de vier woonlocaties die aan het onderzoek meedoen. In de groepsgesprekken wordt gesproken over hoe het is om bij De Zijlen te wonen.
- Aan het eind van elk gesprek mogen enthousiaste jongeren zich opgeven voor de Jeugdcommissie, elke locatie mag drie jongeren afvaardigen.
- In een eerste bijeenkomst met de Jeugdcommissie bespreken de jongeren de uitkomsten van de groepsgesprekken. Ze kiezen een aantal onderwerpen waar zij hun onderzoek over willen laten gaan: Eten, Gebouw, Begeleiding, Regels.
- De Jeugdcommissie beslist zelf hoe zij onderzoek wil doen: ze gaan de vier locaties bezoeken gewapend met fotocamera's en filmcamera's en willen daar de bewoners interviewen.
- Onder begeleiding interviewen de jongeren de bewoners die mee willen doen aan het onderzoek. Volwassen begeleiders noteren de antwoorden en bieden ondersteuning waar nodig.
- Alle uitkomsten worden geanalyseerd en teruggekoppeld aan de Jeugdcommissie. Ze besluiten een film te maken van het filmmateriaal dat ze geschoten hebben, een Facebook pagina in te richten met daarop de foto's en ander beeldmateriaal en ze willen met al het fotomateriaal een welkomstboekje maken voor nieuwe bewoners.
- De Jeugdcommissie bedenkt aanbevelingen en adviezen voor De Zijlen om het leven op de Zijlen nog leuker te maken.
- Alle opbrengsten worden gepresenteerd aan de directie van De Zijlen, medewerkers, cliënten en familie en vrienden. De directeur belooft serieus aan de slag te gaan met de aanbevelingen.

WAAROM?

Waarom zou je cliënten zelf onderzoek laten doen? Daar zijn toch professionele onderzoekers voor? En kunnen die het niet veel beter? Het antwoord hierop is: NEE! Om echt inzicht te krijgen in de leefwereld van cliënten moet je hen aan het woord laten; je krijgt dan andere inzichten dan onderzoek uitgevoerd door professionals. De Zijlen wilde haar beleid en werkwijze toetsen aan haar cliënten zodat toekomstig beleid

“Onderzoek doen, is dat niet heel erg moeilijk?”

beter afgestemd kan worden op de wensen en ideeën van de doelgroep. Door haar cliënten zelf de onderwerpen te laten bepalen, en een onderzoeksmethode te laten bedenken die past bij de capaciteiten en de voorkeuren van de doelgroep sluit ze optimaal aan bij deze doelgroep.

HOE?

In kleine stapjes worden de jongeren meegenomen in de wereld van onderzoek. Een medewerker van De Zijlen die op één van de locaties werkt die meedoen aan het onderzoek, werkt mee als begeleider van de groep jongeren, is de contactpersoon tijdens het traject en krijgt de methode overgedragen zodat zij in de toekomst cliëntenaudits kan vormgeven binnen De Zijlen.

Vorbereitung van het onderzoek

Ontstaan Jeugdcommissie

Ter voorbereiding op het onderzoek worden alle jongeren geïnformeerd over de Jeugdcommissie en hebben zij aan kunnen geven welke onderwerpen voor hen van belang zijn. Op alle vier deelnemende locaties wordt een groepsgesprek gepland. Deze gesprekken vinden veelal plaats aan de keukentafel of gezellig in de woonkamer. Aan de orde komen vragen als: 'Hoe is het om hier te wonen?' 'Wat vind je leuk?' 'Wat vind je minder leuk?' 'Wat kan er volgens jou anders/ beter?'. De gesprekken moeten meestal even op gang komen, maar na een tijdje komen de meeste jongeren los en denken ze op een opbouwende manier na over hun leven en delen dit met de groep. Aan het eind van elk gesprek mogen jongeren zich opgeven voor de Jeugdcommissie: een groep jongeren die de komende tijd zelf onderzoek gaat doen naar wat jongeren vinden van De Zijlen. Na de groepsgesprekken op de locaties bestaat de Jeugdcommissie uit elf leden.

Kennismaking

In een eerste bijeenkomst met de Jeugdcommissie maken de jongeren van de vier locaties kennis met elkaar. Ze krijgen te horen wat er uit de groepsgesprekken is gekomen; er zijn veel overeenkomsten tussen de groepen, maar ook verschillen. De jongeren worden nieuwsgierig naar de andere locaties: hoe zou het bij de anderen zijn? De jongeren kiezen hun eigen onderzoeksmethoden: omdat ze veel schrijven en lezen niet leuk vinden, gaan ze aan het werk met foto en video. Ze bedenken vra-

gen die ze willen stellen aan bewoners op de locaties en er worden afspraken gemaakt over wie wat wanneer gaat doen.

De onderzoeksactiviteiten

Op onderzoek uit!

Alle vier de leefgroepen worden bezocht. De regels voor een interview worden met de Jeugdcommissie doorgenomen, er worden kleine interviewgroepjes gevormd met een volwassen begeleider en dan kan elk groepje op pad. De bewoners geven aan of ze al dan niet mee willen werken aan een interview, en of dit gefilmd of gefotografeerd mag worden. De vragen gaan over het wonen op de leefgroep: wat is er leuk, wat niet, hoe vind je de begeleiding, wat vind je van het eten, wat vind je van de inrichting van de leefgroep? De bewoners wordt gevraagd om tips en verbeterpunten aan te geven, maar ze mogen ook aangeven waar ze wel blij mee zijn.

De onderzoeksresultaten

De begeleidende onderzoeker (van Stichting Alexander) verwerkt de resultaten van de interviews. Daarna wordt een bijeenkomst georganiseerd voor de Jeugdcommissie om hen inzicht te geven in de resultaten van het onderzoek en hen te laten zien dat hun inspanningen veel informatie heeft opgeleverd. De uitkomsten worden per thema besproken en de jongeren geven vervolgens aan wat ze van deze uitkomst vinden en of ze dit een belangrijk verbeterpunt vinden. Met deze input worden de uitkomsten verder aangescherpt.

Website

Eén van de jongeren vat het plan op om een Facebookpagina te maken over de activiteiten van de Jeugdcommissie. Hij maakt deze (besloten) pagina zelf aan en zet er foto's en filmpjes van de onderzoeksactiviteiten op. De pagina wordt aangevuld met korte verslagen van de bezoeken aan de leefgroepen en tekeningen van de Jeugdcommissie.

Film

Van de stukjes die de Jeugdcommissie heeft gefilmd (interviews, korte impressies) wil een groepje Jeugdcommissieleden één film maken. Samen met de AV-medewerker van De Zijlen duiken zij enthousiast de montagekamer in om een mooi geheel te maken van alle stukjes film.

Fotoboekje

Een ander groepje wil van alle foto's die zijn gemaakt een speciaal welkomstboekje maken voor nieuwe bewoners. Dit is er nu nog niet, en zij denken dat een fotoboekje een beter beeld kan geven van hoe het leven bij De Zijlen eruit ziet dan het informatiemateriaal dat nu voorhanden is.

Vervolgens wordt besproken hoe de jongeren hun onderzoek willen presenteren en aan wie. Hoewel de uitkomsten verschillen per locatie, kunnen er toch een aantal belangrijke onderwerpen overkoepelend genoemd worden die een goed leven bij De Zijlen bevorderen. Deze onderwerpen zijn als het ware ingrediënten voor 'Lekker leven bij De Zijlen'. Het idee wordt opgevat om een grote pan mee te nemen naar de presentatie, daarin wordt lekkere 'Zijlensoep' gekookt. De belangrijkste uitkomsten van het onderzoek vormen de ingrediënten voor de soep; van sommige ingrediënten moet een klein snufje in de soep, van andere ingrediënten moet er een flinke schep worden toegevoegd.

Het gebouw

Gezellig:	Een huiselijke, gezellige sfeer
Mooi:	Een moderne, vrolijke inrichting met veel kleur
Persoonlijk:	Mogelijkheden om je eigen kamer in te richten/ mooi te maken
Ruimte:	Ruimte om buiten te kunnen spelen/ kletsen
Veilig:	Geen gevaarlijke plekken, spullen veilig kunnen opbergen tegen diefstal

Begeleiding

Luisteren:	De tijd nemen om naar ons verhaal te luisteren en echt te horen wat wij zeggen
Serius:	Neem onze mening, problemen en ideeën serieus!
Gezellig:	Af en toe wat leuks doen met elkaar en met de groep. Lekker gek doen af en toe!
Ingrijpen:	Sneller en beter ingrijpen bij ruzies of onveilige situaties

Eten

- Zelf maken: Zelf koken in plaats van eten uit bakken
Gezellig: De tafel mooi dekken, mooie schalen voor het eten
Meebeslissen: Bewoners laten meedenken over de weekmenu's
Samen: Af en toe samen eten met andere groepen

Regels

- Duidelijk: Iedereen moet weten welke regels er zijn, en waar je ze kan vinden
Samen: Regels moeten regelmatig besproken worden en/ of samen bedacht worden met bewoners
Streng: Er moet strenge controle zijn op de regels zodat voor iedereen duidelijk is wat er gebeurt als de regel overtreden wordt
Individueel: Het moet duidelijk zijn waarom een regel wel voor de één en niet voor de ander geldt

Presentatie van de resultaten

De Jeugdcommissie heeft het management, medewerkers, de bewoners en begeleiding van de vier deelnemende locaties en –in een enkel geval– vrienden en familie uitgenodigd. Al met al zijn er ongeveer veertig mensen aanwezig bij deze spannende presentatie.

Voor sommige jongeren is deze middag iets te spannend en zij besluiten om niet te komen. De andere jongeren houden zich voorafgaand aan de presentatie bezig met het draaien van muziek en het bedienen van de lichten, of maken een praatje met de bezoekers. Tijdens de presentatie heeft ieder zijn of haar rol: iets vertellen, helpen met de ingrediënten in de soep gooien of een vraag stellen aan de directeur. Gaandeweg durven de jongeren zich meer te laten horen en roepen ze De Zijlen op om echt iets te doen met hun bevindingen.

OPBRENGSTEN

Nog voordat De Zijlen de resultaten van het onderzoek van de Jeugdcommissie kon nalezen in een rapport, heeft dit project al veel opgeleverd. Alle jongeren in de Jeugdcommissie hebben in korte tijd een persoonlijke groei doorgemaakt. Vonden ze het bij de eerste

“Met de camera vond ik het wel leuk!”

bijeenkomst nog moeilijk om hun mening te geven over dingen, zo wisten ze aan het eind van het traject heel goed waar ze wel of niet tevreden over zijn en wat in hun ogen belangrijke verbeterpunten zijn. Ze hebben ervaren dat hun mening telt en serieus wordt genomen, en dat heeft hen zelfvertrouwen gegeven. Daarnaast hebben ze door hun deelname aan het traject vele rollen aan kunnen nemen: journalist, filmer, editor, fotograaf, analist, adviseur...

Het aannemen van deze rollen heeft diverse vaardigheden opgeleverd.

Spannend

Ook in de groepen heeft de Jeugdcommissie dingen losgemaakt. Natuurlijk was het heel spannend dat er zoveel jongeren op de groepen kwamen rondkijken en fotograferen, filmen en interviewen. Sommige jongeren vonden het te spannend en deden niet mee. Anderen waren nieuwsgierig, maar vonden het moeilijk om zich te uiten of om een mening te geven. Weer anderen hadden een heel sterke mening over zaken en konden daar goed over vertellen.

Luisteren

De boodschap van De Zijlen aan jongeren met dit project, namelijk dat de mening van jongeren telt en serieus wordt genomen, is aangekomen. Tijdens de presentatie aan het einde van het traject maakten de jongeren duidelijk dat ze gehoord willen worden, ze riepen de directie zelfs op om naar hen te luisteren en te blijven luisteren.

Wat gebeurt er met de resultaten?

Voor De Zijlen leverde dit onderzoek inzichten op in de wensen en behoeften van de doelgroep. Soms heel simpel, zoals de wens voor een fotoboekje ter voorbereiding op een plaatsing bij De Zijlen. Of de ideeën van jongeren om de tafel gezellig te dekken voor het eten; medewerkers dachten juist dat de jongeren een hekel hadden aan de extra afwas die het eten uit mooie schalen zou opleveren!

WAT IS ER OP DE WOONLOCATIES CONCREET GEBEURD MET DE RESULTATEN?

DE REGELS

- In het trainingshuis is er met jongeren een werkgroep gevormd die gezamenlijk nieuwe huisregels hebben opgesteld. De huisregels zijn daarna tijdens een groepsvergadering met de jongeren door alle jongeren vastgesteld. Met de jongeren wordt samen bedacht hoe de regels gehandhaafd blijven.
- Op dezelfde locatie hebben jongeren aangegeven de groepsvergaderingen anders te willen. Zij gaan nu themabijeenkomsten organiseren. De jongeren bedenken zelf het thema en maken deel uit van de voorbereiding en uitvoering van de themabijeenkomst. Het eerst gekozen thema is veiligheid.

Eten

- Op een andere woonlocatie is er andere aandacht besteed aan de maaltijden en de eetmomenten. Er wordt zelf gekookt. Jongeren helpen daarin mee door boodschappen te doen, helpen tijdens het koken, tafel dekken etc.. Eigenlijk net als thuis. Ook de eetmomenten zelf worden nu anders ingericht. Het is veel gezelliger en lekkerder. Met kinderen worden gesprekken gevoerd over het menu, gezonde voeding, wat het kost etc.
- In een trainingshuis wordt samen met de jongeren het weekmenu opgesteld en meer samen gekookt door en met de jongeren.

Gebouw

- De huiskamers van een kind woonlocatie worden opgeknapt. De kinderen worden hierbij betrokken, zowel in de voorbereiding als de uitvoering.
- Bij een andere woonlocatie zijn de kinderen inmiddels verhuisd naar een nieuwe locatie. De kinderen hebben zelf inspraak gehad in de inrichting (o.a. meubels en kleur) van hun eigen kamer. De kinderen nemen nu hun eigen spullen (o.a. handdoeken en dekbedden mee). De kinderen voelen zich thuis in hun eigen kamer in een eigen sfeer en ervaren meer privacy.

Jeugdcommissie

- De Jeugdcommissie krijgt een vervolg in de vorm van een permanente commissie. De Jeugdcommissie gaat zelf (onder begeleiding) nieuwe thema's bedenken waar ze aan willen werken. Op deze manier blijven jongeren leren van elkaar, doen nieuwe inzichten op, leren zelf verantwoordelijkheid nemen en leren dat hun mening er toe doet.

**Jeugd actief in onderzoek en
beleid**

Herenmarkt 93c
1013 EC Amsterdam

T. 020 - 626 39 29

I. www.st-alexander.nl

De Zijlen

Postbus 25

9356 ZG Tolbert

T. 0594 - 85 01 00

E. info@dezijlen.nl

I. www.dezijlen.nl

Stichting **Alexander**
jongeren actief in
onderzoek en beleid

De Zijlen
met zorg in de samenleving